

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 14.05.2013 r.

nr. 2261 podpis. M. Pięć

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DWST-WKN-DD-0401-4/13

Warszawa 13 maja 2013 r.

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

M. Pięć
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 15.05.13
nr. 4130 podpis. *M. Pięć*

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na oświadczenie (znak: BPS-043-31-1275/13) złożone przez Senatora Rzeczypospolitej Polskiej Pana Stanisława Karczewskiego w sprawie zmiany przepisów wprowadzonych art. 261b ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 202, poz. 1553), uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Kolegia nauczycielskie i nauczycielskie kolegia języków obcych funkcjonują w systemie oświaty na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 674, z późn. zm.). Zasady ich działania określają przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli (Dz.U. Nr 104, poz. 664, z późn. zm.). Warunkiem koniecznym do utworzenia, a następnie działania kolegium jest zapewnienie opieki naukowo-dydaktycznej szkoły wyższej, która prowadzi studia magisterskie kształcące nauczycieli na kierunkach lub specjalnościach odpowiadających specjalnościom prowadzonym w kolegium. Opiekę tę zapewnia zawierane pomiędzy organem prowadzącym kolegium a uczelnią porozumienie, którego zakres wynika z przepisów rozporządzenia w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli.

Obecnie funkcjonuje 90 zakładów kształcenia nauczycieli, w tym: 18 kolegiów nauczycielskich (15 publicznych i 3 niepubliczne) oraz 72 nauczycielskie kolegia języków obcych (40 publicznych i 32 niepubliczne). Dodać należy, że z 32 niepublicznych nauczycielskich kolegiów języków obcych 6 kolegiów nie prowadzi kształcenia, a spośród 3 niepublicznych kolegiów nauczycielskich nie prowadzi kształcenia 1 kolegium.

Przy tworzeniu kolegiów, wprowadzaniu w nich nowych specjalności bądź systemów kształcenia zasadnicze znaczenie miały uwarunkowania demograficzne w populacji szkolnej będące głównym czynnikiem wpływającym na stan zatrudnienia nauczycieli. Ponadto zadaniem kolegiów było prowadzenie kształcenia wyłącznie

w specjalnościach, w których szkoły wyższe nie były w stanie przygotować odpowiedniej dla potrzeb oświaty liczby nauczycieli. Dodać jednocześnie należy, że od momentu powstania kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych wskazywano, iż powinny one w sprzyjających warunkach prawnych zostać przekształcone w jednostki systemu szkolnictwa wyższego. Po raz pierwszy warunki do podejmowania przez organy prowadzące decyzji o likwidacji kolegiów zaistniały w związku z powstawaniem na terenie działania kolegiów państwowych wyższych szkół zawodowych [ustawa z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. Nr 96, poz. 590)] kształcących nauczycieli w specjalnościach odpowiadających specjalnościom prowadzonym w kolegiach.

W ostatnich latach ze względu na zmiany demograficzne i wejście w wiek szkolny dzieci z okresu niżu demograficznego spada zapotrzebowanie na nowo kształconych nauczycieli. Spośród absolwentów zakładów kształcenia nauczycieli zatrudnienie najłatwiej znajdują nauczyciele języków obcych, co m.in. wynika z faktu, iż część nauczycieli języka i absolwentów filologii obcych znajduje zatrudnienie poza oświatą. Kolegia nauczycielskie i nauczycielskie kolegia języków obcych przez ponad 20 lat funkcjonowania w znakomity sposób zaspokoili potrzeby systemu oświaty, w szczególności na nauczycieli języków obcych, i tym samym spełniły swoją rolę. Obecnie, w związku z możliwością zapewnienia przygotowania odpowiedniej liczby wykwalifikowanych nauczycieli przez system szkolnictwa wyższego, nie ma potrzeby utrzymywania kolegiów w istniejącej formule.

Prace nad ujednoczeniem systemu kształcenia nauczycieli zostały zapoczątkowane w 2009 r. poprzez umożliwienie kolegiom nauczycielskim i nauczycielskim kolegiom języków obcych włączenia w struktury szkolnictwa wyższego. Przepisami ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 202, poz. 1553) umożliwiono zmianę statusu zakładów kształcenia nauczycieli poprzez włączenie ich w struktury szkolnictwa wyższego. Zgodnie z art. 261a ust. 1 ww. ustawy minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego może, w drodze rozporządzenia, na wniosek organu prowadzącego:

- 1) przekształcić publiczną szkołę pomaturalną, zakład kształcenia nauczycieli albo kolegium pracowników służb społecznych w publiczną uczelnię zawodową,
 - 2) włączyć publiczną szkołę pomaturalną, zakład kształcenia nauczycieli lub kolegium pracowników służb społecznych do uczelni publicznej po uzyskaniu zgody senatu tej uczelni,
 - 3) połączyć publiczną szkołę pomaturalną, zakład kształcenia nauczycieli lub kolegium pracowników służb społecznych w publiczną uczelnię zawodową,
- określając sposób przejęcia pracowników i słuchaczy tych placówek, kierunki i specjalności studiów oraz tryb ukończenia studiów pierwszego stopnia, mając na celu zachowanie wysokiego poziomu kształcenia.

Obecnie w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego trwają prace nad założeniami projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw. Przewidziano również zmiany ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w zakresie dotyczącym wstrzymania od roku szkolnego 2013/2014 naboru kandydatów do zakładów kształcenia nauczycieli i tym samym stopniowego wygaszania kształcenia oraz likwidacji kolegiów. Wstrzymanie naboru w roku szkolnym 2013/2014 to działanie porządkujące, wynikające z uregulowań wprowadzonych przepisem

art. 261b ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, w myśl którego porozumienia zawarte przez organy prowadzące kolegia nauczycielskie, nauczycielskie kolegia języków obcych z uczelniami w zakresie, w jakim umożliwiają one absolwentowi, po zdaniu egzaminu dyplomowego, ubieganie się o dopuszczenie do egzaminu w uczelni oraz uzyskanie dyplomu i tytułu zawodowego licencjata tracą moc z dniem 30 września 2015 r. Wobec powyższego słuchacze, którzy rozpoczną w roku szkolnym 2013/2014 naukę w zakładach kształcenia nauczycieli, nie będą mieli możliwości uzyskania tytułu zawodowego licencjata. Jednakże do czasu wejścia w życie ww. ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw zachowują moc przepisy ustawy o systemie oświaty oraz aktów wykonawczych do niej w zakresie dotyczącym kształcenia nauczycieli w kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych.

Dodać w tym miejscu należy, że osoby podejmujące naukę w zakładach kształcenia nauczycieli mają status słuchaczy. Kształcenie w kolegium trwa trzy lata i prowadzi do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich, tj. zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach, szkołach podstawowych, placówkach oświatowo-wychowawczych, a w przypadku nauczycieli języków obcych również stanowiska nauczyciela w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Absolwenci kolegiów uzyskują dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego lub nauczycielskiego kolegium języków obcych. Jednocześnie w związku z tym, że kształcenie w kolegium odbywa się pod opieką naukowo-dydaktyczną szkoły wyższej, słuchacze i absolwenci kolegium mogą podejmować studia w uczelni sprawującej ww. opiekę umożliwiające uzyskanie tytułu zawodowego licencjata na warunkach i w trybie określonych w porozumieniu o opiece naukowo-dydaktycznej zawartym pomiędzy organem prowadzącym a szkołą wyższą.

W ostatnich latach obserwuje się spadek liczby słuchaczy w kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych. W 2006 r. liczba słuchaczy we wszystkich zakładach kształcenia nauczycieli wynosiła 20 357 osób, natomiast w 2012 r. ogólna liczba słuchaczy zmniejszyła się do 9 768 osób. Według danych SIO (stan na dzień 10 października 2012 r.) w roku szkolnym 2012/2013 w zakładach kształcenia nauczycieli kształci się 9 768 słuchaczy, w tym 3 660 w publicznych kolegiach nauczycielskich oraz 6 108 w nauczycielskich kolegiach języków obcych (4 932 – publicznych i 1 176 – niepublicznych). Zmiany te (przedstawione tabelarycznie) powodowane są niżej demograficznym oraz coraz większą liczbą szkół wyższych, które oferują studia pierwszego i drugiego stopnia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela.

Tabela 1. Liczba słuchaczy kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych w latach 2006-2012

Rok szkolny	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Liczba słuchaczy w KN	7 198	7 018	6 508	5 851	5 485	4 778	3 660
Liczba słuchaczy w NKJO	13 159	14 021	12 431	11 019	8 928	7 157	6 108
Razem	20 357	21 039	18 939	16 870	14 413	11 935	9 768

W bazie danych SIO zbierane są wyłącznie dane dotyczące systemu oświaty. Absolwenci kolegiów mają możliwość uzyskania tytułu licencjata po podjęciu w uczelni studiów umożliwiających uzyskanie tego tytułu. Nie jest możliwe podanie liczby absolwentów kolegiów, którzy po uzyskaniu dyplomu ukończenia kolegium, uzyskali również tytuł licencjata, gdyż uzyskanie tego tytułu odbywa się w systemie szkolnictwa wyższego i nie jest obligatoryjne.

Tabela 2. Liczba absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych w latach 2006-2012

Rok szkolny	Absolwenci KN		Absolwenci NKJO		Razem		Razem
	Publiczne	Niepubliczne	Publiczne	Niepubliczne	Publiczne	Niepubliczne	
2006/2007	1 747	448	2 305	1 887	4 052	2 335	6 387
2007/2008	1 993	474	2 395	1 515	4 388	1 989	6 377
2008/2009	1 744	351	2 157	1 365	3 901	1 716	5 617
2009/2010	1 524	227	1 899	840	3 423	1 067	4 490
2010/2011	1 352	122	1 580	711	2 932	833	3 765
2011/2012	1 472	0	1 399	668	2 871	668	3 539

W związku z tym, że jedynie dyplom wydany przez szkołę wyższą stanowi potwierdzenie uzyskania tytułu licencjata po ukończeniu studiów pierwszego stopnia. Zakłady kształcenia nauczycieli funkcjonują w systemie oświaty, nie zaś w systemie szkolnictwa wyższego, zatem jedyną możliwością zachowania kształcenia realizowanego dotychczas w zakładach kształcenia nauczycieli jest podjęcie działań wymienionych w art. 261a ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Ponadto uprzejmie informuję, że organy prowadzące, podejmując decyzję o likwidacji kolegiów, wybierają możliwość, o której mowa w § 22 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli, polegającą na zaprzestaniu rekrutacji na pierwszy rok i likwidacji kolegium po zakończeniu przez słuchaczy cyklu kształcenia. Stan zatrudnienia w roku szkolnym 2012/2013 w kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych ilustrują tabele 3 i 4.

Tabela 3. Liczba nauczycieli kolegiów nauczycielskich zatrudnionych w roku szkolnym 2012/2013

Podstawa zatrudnienia	KN					
	Publiczne			Niepubliczne		
	Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni		Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni	
Poniżej 0,5 etatu		0,5 etatu i więcej	Poniżej 0,5 etatu		0,5 etatu i więcej	
Mianowanie	93	1	7			
Umowa o pracę na czas określony (zawarta na podstawie ustawy – Karta Nauczyciela)	27	152	88	0	0	0
Umowa o pracę na czas nieokreślony (zawarta na podst. ustawy – Karta Nauczyciela)	83	11	26			
Umowa o pracę na czas określony (zawarta na podstawie ustawy – Kodeks pracy)	0	0	0	0	0	0
Umowa o pracę na czas nieokreślony (zawarta na podstawie ustawy – Kodeks pracy)	0	0	0	0	0	0

Umowa zlecenie	0	22	3	0	0	0
Umowa o dzieło	0	0	1	0	0	0
Inna podstawa świadczenia pracy	0	0	0	0	1	0

Tabela 4. Liczba nauczycieli nauczycielskich kolegiów języków obcych zatrudnionych w roku szkolnym 2012/2013

Podstawa zatrudnienia	NKJO					
	Pełnozatrudnieni	Publiczne		Pełnozatrudnieni	Niepubliczne	
		Poniżej 0,5 etatu	0,5 etatu i więcej		Poniżej 0,5 etatu	0,5 etatu i więcej
Mianowanie	366	2	29			
Umowa o pracę na czas określony (zawarta na podstawie ustawy – Karta Nauczyciela)	36	123	77	0	0	0
Umowa o pracę na czas nieokreślony (zawarta na podstawie ustawy – Karta Nauczyciela)	69	36	74			
Umowa o pracę na czas określony (zawarta na podstawie ustawy – Kodeks pracy)	1	1	0	1	7	4
Umowa o pracę na czas nieokreślony (zawarta na podstawie ustawy – Kodeks pracy)	9	1	1	3	2	2
Umowa zlecenie	0	0	0	3	81	35
Umowa o dzieło	0	0	0	12	71	20
Inna podstawa świadczenia pracy	0	0	0	2	23	5

Z powyższego wynika, że wobec 611 pełnozatrudnionych nauczycieli na podstawie mianowania lub czas nieokreślony będą miały zastosowanie przepisy art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.), a wobec 186 niepełnozatrudnionych na podstawie mianowania lub czas nieokreślony będą miały zastosowanie przepisy art. 27 ww. ustawy.

Wygaszanie kształcenia w kolegiach nie spowoduje gwałtownych zwolnień nauczycieli. Dane SIO wskazują, że 190 nauczycieli kolegiów ma trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze. Nauczyciele, którzy spełniali ww. warunki na dzień 31 grudnia 2008 r., mogą na podstawie art. 88 przejść na emeryturę. Jednocześnie podkreślić należy, że nauczyciele mają prawo na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. Nr 97, poz. 800, z późn. zm.) do świadczenia kompensacyjnego.

Ponadto w przypadku 119 nauczycieli odnotować można znaczną różnicę pomiędzy stażem pedagogicznym a stażem ogólnym, co może wskazywać, że praca w kolegium jest ich drugim miejscem pracy, zwłaszcza że 99 nauczycieli jest zatrudnieniowych w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Z poważaniem

Z upoważnienia
 MINISTRA EDUKACJI I NARODOWEJ
 Przemysław Krzyżanowski
 PODSEKRETARZ STANU